

ונראה נא הקושיות אשר ערך המתיר, ועל ידם בא לידי מסקנא להתיר בדאשתהי לקבור מת בשבת על ידי נכרים. (א) מדוע ביוט"ר מותר לקבור ע"י עממים. (ב) הלא גם בשבת התירו אמירה לנכרי במת. (ג) אלה שהתירו ביוט"ר, התירו דוקא בדאשתהי ואז מותר אפילו בשבת ובדלא אשתהי אסור אף ביר"ט. ושם "עכ"פ יצא מכל האמור דמת שנשתהא ונתבזה, גדחה מפניו אמירה לנכרי, אפילו בשבת, ואף אם יעמדו נגדנו איזהו מקומן של סוגיות הגמרא שיהיו נראים כסותרים, נפרנסם בליכא בזיון וחייבין אנו למשכוני נפשן ליישב ולהרך כל הדבר הקשה בזה למען לא נצא מכלל גדול והוא: גדול כבוד הבריות שדוחה ל"ת שבתורה". יראה כל רואה שבנינו בנויה באויר ואם תגע בהם יד יפול לעיניך. אם חו"ל חשבו שמותר באשתהי אפילו בשבת מדוע לא הזכירו זאת לחידוש? עוד, הלא הזכירו מה שיש להתיר מכח כבוד הבריות, ראה בשבת צ"ד, "ההוא שכבא דהוה בדוקרית שרא רב נחמן בר יצחק לאפוקיה לכרמלית (ושם ברש"י, "שהיה מוטל בבזיון או בדליקה או בחמה ואי משום טלטול מניח עליו ככר או תינוק). דמי קאמינא לר"ה? לכרמלית קאמינא, גדול כבוד הבריות שדוחה את ל"ת שבתורה". הרי מה שהתירו משום כבוד הבריות, הוא דוקא לכרמלית, ובשבת מ"ג שמותר להציל המת מפני הדליקה, ודוקא דחיישינן, מתוך שאדם בהול על מתו אי לא שרית ליה אתי לאכבו"י. והלא נוהרנו מפי הרא"ש במר"ק פ"ג כ"ח, שלא לחדש דין מכח קושיא, "ואם יש תירוצ' לקושיא נתרועע היסוד ונפל הבנין". ובנוגע לקושיתו מדוע התירו ביוט"ר ואם כי קושיא גדולה היא אבל כבר הקדימו הרמב"ן בתורת האדם, "ענין מי שמתו מוטל לפניו וז"ל: ואם תשאל אם מפני איסור המלאכות למה התירו ביוט"ר אמירה לנכרי? והלא מלאכה ביוט"ר תורה היא וק"ל כל בדאורייתא לא שגא איסור לאו ול"ש איסור כרת, י"ל יום טוב אין איסור מלאכה מתפרסמת עליו כשבת, שהרבה מלאכות מותרות לנו. אי נמי משום כבוד המת הקילו בשבות דלאו יותר משבות דאיסור סקילה (ביצה כ"א) שאני שבות דשבת משבות דיר"ט... ואם הרמב"ן מצא בזה טעם הגון, אנו על אחת כמה וכמה... חכמים הוזהרו בדבריכם שלא לצאת, מציון חרבה תורה וחלול שבת".

חלול יו"ט ראשון.

אחרי שמאמרי זה הופיע ב"הפוסק" (תל אביב), בא לידי הספר "גשר החיים" להג"ר יחיאל מיכל טוקצינסקי, ושם בח"ב דף פ"ה גרפס היתר מאחד מגדולי ירושלים, שהתיר במקרה שמת אחד, בשבת שחל בערב יו"ט וא"א היה לנשאו בכתף מחשש סכנה ולהשאירו לאחר יו"ט היה חשש גיוול, הורה הרב להסיעו ביו"ט ראשון באוטו הנהוגה ע"י נכרי ובלויתו יסעו מספר מצומצם של הח"ק כדי שיעור הדרוש לקבורה, ושם מוסיף המחבר (לא הרב המתיר), "ומשום שהוראה זו חדשה היא שלא מצאתי לה מקור ופקפקתי עליה פנית להגאון לברר דבריו".

הנהגה במה שכתב, "שהוראה זו חדשה היא", חלילה, כבר התירו הראבי"ט באמעריקא, ונוהגים כן שנים רבות, ומרעה אל רעה יצאו להתיר גם כן

ליסע באוטו לבית הכנסת ביוט"ר ובשבת, ממש על פי יסודי ההיתר של הרב מירושלים, שבמקום מצוה מותר באוטו הנהוגה ע"י גוי, שאין חשש שיחתוך זמורה, ואמירה לנכרי במקום מצוה... כעת ימלאו שחוק פיהם הראביים האלה, ויאמרו הלא רב מירושלים עם פיאות ארוכות וזקן על פי מדותיו הסכים להוראה זו אשר מאתנו יצאה. ולמרות שפסקו הפוסקים שאפילו כשיסריח אין לזוז מדברי השו"ע, אכן באמת יש היום דרכים למנוע הסרחון לכסות המת בקרח כמבואר בספרי כל בו דף 60, וידרשו הראביים הנ"ל; ראו למי הצדק? ראו איך אפשר לסמוך עליהם בהוראות, בשעה שדרשו וחזרו ודרשו שאסור לקבור ביוט"ר מת בחלול יו"ט ליסע, והרב מירושלים התיר... ומי יודע אם איזה רב מירושלים לא יגלה חדשות בקרוב את דברי הרשב"ם בעירובין מ"ג...

סימן ב

אפר קדושים, כהן ובית הקברות, כהן על קברי צדיקים, קבורת נפל, עצמות מתים, גירות ומתה ונולדו חששים בנוגע לקבלת אמונתנו מהו לקברה בין כשרים.

(א) אפר קדושים שאחדים לקטו בתיבות קטנות מהו?

נשאלתי מאיזה מקומות, מה לעשות באפר הנ"ל, אפר של קדושים וחסידיים שנשרפו ע"י הרשעים, האם לקברם? (א) אם יש חיוב מדינא לקברם. (ב) ואפשר לחוש שבין האפר נמצא גם אפר מאלה שבירכו אלקים לפני מותם ויש לחוש שלא לקבור רשע עם צדיק, (ג) אם כהן מטמא לאפר זה. והשבתי להם שאין בפי יותר בזה ממה שכתבתי בספרי כל בו על אבלות דף 183, שאפר הנשרפים שנשרפו בשוגג או על קידוש השם (לאפוקי אפר מקלי הדעות שציוו לפני מותם לשרפם) חייבים אנו לקברם, ראה בבית יצחק יור"ד קנ"ה שכתב „וצריכים להתאמץ לצבור האפר ולקברו“, ועל החשש שמא ימצא גם שם אפר של אלה שבירכו את אלקים, שתי תשובות בדבר, חדא, לא שמענו עד היום שהיו שם גם אלה שבירכו את השם, ולא אדע איפוא לקח כבודו דבר זה? ועוד אפילו אם קרה פעם או פעמים, גם כן אין חשש, שכבר כתב הגאון בעל מחבר כמו השחר ק' סק"ב שמותר לקבור אפר רשע שנשרף בין צדיקים.

ואם כי לדינא יש לפלפל, לא מיבעיא לשיטת המשנה למלך הלכות אבל דליכא חיוב קבורה בכזית מן המת (ראה בכל בו דף 183 אות י"ח), אלא אפילו לפי התוספת יו"ט בפ"י דשבת משנה ה' שכתב שם דחייב לקבור כזית מן המת, ומספק שם „ובמת נמי אפשר שעל פחות מכזית אינה מצוה